

KREATIVNOST U VISOKOŠKOLSKIM KNJIŽNICAMA

Creativity in University Libraries

Zorica Antulov

Sveučilište u Zadru

Znanstvena knjižnica, Studentska knjižnica, Knjižnica Novi kampus

zantulov@unizd.hr

BROJ
BIBLIOGRAFSKE
JEDINICE

545

UDK / UDC **027.7:021(497.5)**

Pregledni rad /Review paper

Primljeno/ Received: 24.07.2025.

Sažetak

Cilj. Znanje predstavlja temelj napretka ljudskog društva, međutim, ako je to znanje lišeno kreativnosti, napredak postaje ograničen. Taj princip odnosi se na svaku ljudsku djelatnost, na svaku struku te tako i knjižničarsku. Bez kreativnih ideja, knjižnice i knjižničarska struka riskiraju stagnaciju. Cilj ovog rada jest istaknuti važnost kreativnosti u visokoškolskim knjižnicama te ulogu koju one mogu imati u poticanju kreativnosti kod studenata, kroz primjenjiv pristup i konkretne primjere.

Pristup. Pregledom stručne i znanstvene literature koja se bavi kreativnošću, nastoji se razumjeti suštinska priroda tog fenomena te istražiti je li, odnosno kako je moguće potaknuti njegov razvoj. Uz opće spoznaje o kreativnosti i njezinoj važnosti, obrađuju se relevantne teorijske i praktične perspektive usmjerene na poticanje kreativnosti kod studenata na visokoškolskim ustanovama, kako unutar učionica, tako i u knjižnicama. Poseban je fokus stavljen na visokoškolske knjižnice i prednosti koje one u tom smislu nude.

Rezultat. U težnji za opstankom u suvremenom društvu, visokoškolske knjižnice sve češće provode niz kreativnih aktivnosti kojima se dokazuju kao zanimljive, posebne i potrebne sastavnice ustanove. Nastavom koja se u njima odvija, ali i nizom edukativnih te kreativno osmišljenih kulturnih i popularno-znanstvenih aktivnosti koje organiziraju, one sve češće postaju prepoznate kao obrazovna, ali istovremeno i kreativna te inspirativna središta svoje ustanove.

Originalnost. Originalnost rada čini njegov doprinos shvaćanju suvremenih visokoškolskih knjižnica kao inovativnih ustanova koje imaju sve uvjete za poticanje razvoja kreativnosti kod studenata. Takvih radova, koji ukazuju na poziciju visokoškolske

knjižnice kao obrazovnog i inspirativnog središta ustanove, u hrvatskoj stručnoj literaturi nema mnogo. Uz teorijske spoznaje, rad donosi i niz originalnih ideja i kreativnih poticaja iz hrvatskih, ali i svjetskih knjižnica.

Ključne riječi: knjižnični prostor, kreativnost, studenti, visokoškolska nastava, visokoškolske knjižnice

Summary

Purpose. Knowledge is the foundation of the advancement of human society; however, if that knowledge lacks creativity, progress becomes limited. This principle applies to every human activity and profession, including librarianship. Without creative ideas, libraries and the library profession risk stagnation. The aim of this paper is to highlight the importance of creativity in academic libraries and the role they can play in fostering creativity among students through an applicable approach and concrete examples.

Approach. By reviewing professional and scientific literature dealing with creativity, the paper seeks to understand the essential nature of this phenomenon and explore whether and how its development can be encouraged. Along with general insights into creativity and its importance, the paper discusses relevant theoretical and practical perspectives focused on fostering creativity in students at higher education institutions, both in classrooms and within libraries. Special attention is given to academic libraries and the advantages they offer in this context.

Findings. In their pursuit of relevance in modern society, academic libraries are increasingly implementing a variety of creative activities that demonstrate their value as engaging, unique, and essential components of the institution. Through teaching activities conducted within them, as well as a range of educational and creatively designed cultural and popular-science events, these libraries are increasingly recognized as educational, creative, and inspiring centers within their institutions.

Originality. The originality of this paper lies in its contribution to the understanding of modern academic libraries as innovative institutions with the capacity to foster creativity among students. There are few works in Croatian professional literature that highlight the role of academic libraries as both educational and inspirational hubs. In addition to theoretical insights, the paper also presents a range of original ideas and creative initiatives from Croatian and international libraries.

Keywords: academic libraries, creativity, higher education teaching, library space, students

1. Uvod

Suvremene visokoškolske knjižnice nisu tek mjesta na kojima se prikuplja, čuva i daje na korištenje građa potrebna za akademski rad i uspješno studiranje. Naime, veći dio takve građe danas se može pronaći i izvan prostora knjižnice. Da bi opstale u suvremenom okruženju i opravdale svoje postojanje, one moraju svojim korisnicima biti na usluzi, ne samo građom i izvorima, već i podukom o njihovu korištenju, kao i nizom drugih aktivnosti kroz koje se očituje njihova kreativnost. Moraju uspješno odgovoriti akademskim potrebama studenata te znanstveno-nastavnog i nenastavnog osoblja, stvarajući pritom okruženje koje potiče, stimulira, koje povećava entuzijazam korisnika, zrači kreativnošću i potiče na kreativnost. Težnja za dokazivanjem potiče ove knjižnice na nove i nekonvencionalne sadržaje kojima se želi privući pažnja korisnika, što je u današnje vrijeme iznimno bitno. To je moguće samo ako su i knjižnični djelatnici otvoreni prema novim idejama, ne zaziru od njih, već ih, dapače, rado provode, uče jedni od drugih, govore o kreativnim projektima i rado dijele iskustva. Takvi knjižničari postaju „izvor i rasadište različitih ideja“ te potencijal „čijim iniciranjem nastaju čudesne kreacije.“ (Mihaljević et al. 2017,187)

Kreativnost je zalog za budućnost suvremenih knjižnica i knjižničarstva te uvjet njihova opstanka. Ona potiče stvaralački impuls u svom okruženju i utječe na njegov napredak. Naime, latinska riječ „*creare*“ u značenju „stvaranje“, u osnovi je riječi kreativnost (Marević 2000, 632). Svako je stvaranje već po svojoj prirodi novo i neponovljivo, čak i onda kad je nalik dotadašnjim ostvarenjima. U njegovoj osnovi uvijek je postojeće znanje, ali i motivacija za njegovo obogaćenje novim i originalnim rješenjima. Tek nas nova i originalna rješenja pomiču naprijed: kako društvo u cjelini, tako i same knjižnice koje sve više postaju svjesne ove činjenice i sve više rade na svojoj kreativnosti.

2. Kreativnost – definiranje pojma

Često se čuje kako je nešto kreativno napravljeno ili pak da je neka osoba kreativna. Ističe se, ponekad, i kako nekom ili nečem nedostaje kreativnosti. Međutim, na pitanje „što je to kreativnost?“ teško bismo mogli dati jednoznačan odgovor. Budući da je riječ o jednoj

od najsloženijih ljudskih kognitivnih funkcija, nije je lako objasniti pa postoji više definicija kreativnosti (Gašperšič 2022). Tako, prema nekima od njih, kreativnost predstavlja sposobnost stvaranja novih zamisli ili nov način sagledavanja postojećih (Certo i Certo 2009, 454), a javljaju se i one koje u kreativnosti i kreativnim osobama vide božansku intervenciju (Lubart 1994 – navedeno prema Arar i Rački 2003:4). Ovo, potonje stajalište, poistovjećuje kreativnu osobu s praznim vozilom u koje božanska osoba unosi inspiraciju koja je temelj kreativnosti. Kao suprotnost ovakvom razmišljanju, pojavljuju se i razmišljanja koja datiraju još od antike, a po kojima se genijalnost i ludilo dovode u vezu (ideja da nema pravog umjetnika bez malo ludila). Međutim, danas je poznato kako kreativna aktivnost može čak biti i ljekovita za određene psihičke poremećaje te da se eventualna pojava takvih poremećaja kod kreativnih ljudi najčešće veže uz pretjerivanje i izniman stres (Vukšić, 2020).

Nerijetko se kreativnost dovodi u vezu s originalnošću. Originalnost dovodi do novog produkta, predstavlja iskorak u odnosu na prethodna postignuća, a može biti individualna, relativna i povijesna (Perić 2015). Važno je istaknuti i činjenicu da se kreativnost pojavljuje u raznim područjima ljudske djelatnosti, no i to da se najčešće prva pomisao o njoj povezuje s područjem umjetnosti te da čak i u tom području postoji nešto što je kreativno i nešto što to nije. Tako npr. u književnosti (umjetnosti riječi) postoji distinkcija između umjetničkog i neumjetničkog teksta. H. W. Janson i A. F. Janson ističu kako se neumjetničko očituje u poticanju i slijeđenju pravila i standardizacije, a umjetničko upravo u odupiranju takvim pravilima i slijeđenju vlastite kreativne prirode. Oni neumjetnički tekst uspoređuju s obrtnikovim radom. Za razliku od obrtnikova rada umjetnikov se način rada odupire uvriježenim pravilima. Umjetnik stvara nešto novo, originalno, on traži i on pronalazi, a ta moć pronalaženja zove se talent. Međutim, bitno je istaknuti kako i većina umjetnika započinje na razini obrta: na svojim se počecima drži oponašanja drugih umjetničkih djela, čime se daje na važnosti stjecanju određenih znanja na koja će se potom osobna kreativnost uspješno oslanjati (Janson i Janson 2003, 22-23).

Kao što je rečeno, kreativnost se obično dovodi u vezu s područjem umjetnosti, međutim, treba istaknuti i kako ljudi mogu biti kreativni u različitim aspektima života. Tako npr. poslovanje, nastava, igra, razmišljanje i sl. mogu biti više ili manje kreativni. Prema nekim je teorijama kreativnost urođena, prema drugima se razvija tijekom života (Dweck, Chiu i Hong 2009), no zanimljiva je i činjenica kako ponekad vlastitu kreativnost

„pronađemo“ tek u trenutku kad nam je zbog nečeg potrebna. Često ostaje pritajena i probudi se u nama u trenutku kad smo jako motivirani (Srića 2003, 42). Stoga je vrlo bitno istaknuti motivaciju kao jedan od važnijih poticajnih impulsa kreativnosti. Budući da kreativnost predstavlja jedinstveni konstrukt ljudske civilizacije zaslužan za naša kulturalna postignuća (Pavitra, Chandrashekar i Choudhury 2007), treba joj težiti gdje god i kad god je to moguće. Kroz poticanje kreativnosti kod mlade generacije, odgojno-obrazovne ustanove, skupa sa svojim sastavnicama, mogu dati svoj doprinos tom cilju.

3. Studenti i kreativnost

Kreativnost ne predstavlja jednu osobitu karakteristiku ličnosti. Ona je produkt određenih osobnih karakteristika, kognitivnih sposobnosti te socijalnog okruženja (Amabile i Pillemer 2012). Kao preduvjet kreativnosti obično se ističu osobine: znatiželja, motiviranost, povezivanje ideja, fleksibilnost, razvijeni estetski ukus, sposobnost uviđanja sličnosti i razlika te neortodoksnost. Kreativne su osobe otvorene unutrašnjim i vanjskim iskustvima, prkose logici, osjetljive su (senzitivne), ustrajne, teže traženju reda u kaosu, a karakterizira ih i relativna odsutnost represije ili supresije. Takve osobe često pitaju „Zašto?“, tolerantne su prema dvosmislenosti te su spremne rasti i mijenjati se (Carson 1999).

Kao glavne osobine kreativne ličnosti ističu se: želja za nadilaženjem prepreka, samoučinkovitost, uočavanje problema tamo gdje ih drugi ne uočavaju, kao i traženje rješenja za njih, spremnost na preuzimanje rizika, prihvaćanje neizvjesnosti i visoka intrinzična motivacija (Sternberg 2012). Kao važne sastavnice kreativnosti M. A. Runco navodi novost i vrijednost ideje te fleksibilnost potrebnu za nošenje s uvijek novim prilikama, novim tehnologijama i drugim promjenama (Runco 2004). Prema određenim teorijama, iznimno važna i najčešće isticana osobina kreativnih osoba jest razvijeno divergentno mišljenje (Kunac, 2015). Takvo je mišljenje, naime, povezano i s općom inteligencijom. Lj. Arar i Ž. Rački u svom radu *Priroda kreativnosti* donose, u stručnoj literaturi zabilježene, spoznaje o višoj (pa čak i iznadprosječnoj) inteligenciji kreativnih osoba, ali ističu i važnost znanja za razvoj kreativnosti (Arar i Rački 2003).

Kad pogledamo navedeno pa se potom zapitamo jesu li i u kojoj mjeri studenti kao populacija kreativni, naravno da će odgovor biti da se o kreativnosti ne može govoriti na razini populacije, već da je riječ o osobini ličnosti te da će neki studenti biti više, drugi pak

manje kreativni. Ipak, ako idemo od postavke da se kreativnost dâ razvijati i da je ona za ljudsko društvo iznimno bitna, ako pritom sagledamo činjenicu da su studenti prosječno ili pak iznadprosječno inteligentne osobe koje traže načine za „nošenje s uvijek novim prilikama, novim tehnologijama i drugim promjenama“ (Runco 2004), osobe koje bi trebale biti motivirane za stjecanje novih znanja, nadilaženje prepreka, one od kojih se očekuje da teže samoučinkovitosti i sl., možda ipak možemo govoriti o njima kao o populaciji koja uz pravo vodstvo može razviti svoj puni kreativni potencijal.

E. Jauk i sur. ističu natprosječnu inteligenciju kao osobinu kreativnih pojedinaca, ali ističu i kako neće svaki natprosječno inteligentan pojedinac ujedno biti i kreativan. Smatraju kako za razvoj kreativnosti trebamo sami sebi stvarati prilike i tražiti povoljna okruženja (Jauk et al. 2013). Dakle, u sredini koja guši kreativnost, koja ne dozvoljava stvaranje prilika i ne pruža povoljno okruženje, čak i oni studenti koji jesu iznadprosječno inteligentni neće moći dosegnuti njen potpuni zamah. Visokoškolske knjižnice, kao ona mjesta na visokoškolskim ustanovama na kojima se podupire odgojno-obrazovni proces, a koja istovremeno predstavljaju i poticajno okruženje oslobođeno od stresa vezanog uz ispite i ocjenjivanje, idealna su mjesta na kojima bi, uz adekvatno vodstvo, ovi mladi ljudi mogli razvijati svoj kreativni potencijal.

4. Uloga visokoškolskih knjižnica u poticanju kreativnosti studenata

Govoreći o razlikama između obrtnika i umjetnika, H. W. Janson i A. F. Janson su, kao što je spomenuto, istaknuli važnost znanja za obojicu. Naime, da bi umjetnik postao umjetnik, on mora imati i ona osnovna „obrtnička“ znanja (Janson i Janson 2003, 19-23). Govoreći o suodnosu znanja i kreativnosti, Lj. Arar i Ž. Rački ističu kako se bez potrebnih znanja ne može imati prilika za kreativno izražavanje. Kreativnost se neće razviti na neznanju. Bez znanja se neće razumjeti priroda problema niti će se moći krenuti putem njegova rješavanja. Bez njega će osoba možda krenuti tražiti rješenja za već odavno riješene (otkrivene) probleme (stvari). S druge pak strane, osoba koja posjeduje znanje uvijek će se moći usprotiviti trenutačnim stavovima te uvesti nove stavove i nove ideje: moći će biti kreativna (Arar i Rački 2003). Suvremena nastava, kako školska, tako i visokoškolska, treba poticati kreativne načine učenja ne zanemarujući pritom učenje u korist poticanja kreativnosti i obrnuto.

Visokoškolske knjižnice nisu učionice, ali jesu mjesta na kojima se povremeno odvija nastavni sat, relativno često provodi poduka studenata za služenje suvremenim informacijskim izvorima, mjesta koja podupiru i provode različite tematske radionice, organiziraju popularno-znanstvena i kulturna događanja te slične djelatnosti u službi dosezanja više obrazovne i kreativne razine studenata i djelatnika. Kao takve, ove aktivnosti mogu provoditi samostalno ili u suradnji sa svojim odjelima, s više ili manje vlastita kreativnog potencijala. Stručne literature, koja tematizira ulogu visokoškolskih knjižnica u poticanje kreativnosti studenata, nema puno, međutim, sve spoznaje koje donosi stručna literatura o kreativnoj nastavi i načinima njezina poticanja, mogu se primijeniti i na ovakve aktivnosti u visokoškolskim knjižnicama.

4.1. Doprinis knjižničnog prostora visokoškolskoj nastavi i kreativnosti kod studenata

Za početak treba istaknuti činjenicu da studenti vole kreativnost. Vole kreativno izražavanje, kreativne aktivnosti i kreativnu nastavu. O tome svjedoče i rezultati istraživanja provedenog među studentima druge i pete godine Učiteljskog fakulteta u Osijeku i dislociranog studija u Slavonskom Brodu, tijekom zimskog semestra 2010./2011. godine. Njime su se, između ostalog, istraživali utjecaji kreativnih aktivnosti na emocionalnu odgojno-obrazovnu klimu. U cilju postizanja više razine kreativnosti, realizatori istraživanja koji su provodili nastavu, svaki su put korigirali sve ono što su studenti smatrali lošim i nepoželjnim i tako, u konačnici, došli do odgovora kao što su:

"U ovom predmetu, na ovom satu sam mogla pokazati zašto sam odabrala svoj poziv i svoju kreativnost i organizacijsku strukturu nastave"; "Sviđa mi se što ne učimo samo teoriju nego imamo i mogućnost da se kreativno izražavamo"; "Sat je bio vedar, poticajan i pohvalan. Rad u grupi je zanimljiv i tu kreativnost najviše dolazi do izražaja" i sl. (Kragulj, 2011).

Očito je da je trud nastavnika urodio plodom, a da su studenti ovakvom nastavom postali motivirani za učenje te radosno sudjelovali u nastavi.

Suvremenu je nastavu, dakle, nužno učiniti dinamičnijom i učinkovitijom te je osuvremeniti (Stanković-Janković, Bjelobrk Babić i Čaušević 2022). L. Bognar ističe kako se klasičan oblik nastave nerijetko povezuje s dosadom i strahom te guši radost i motivaciju koje su ključ kreativne nastave (Bognar 2012). Izlazak iz učionice u neki drugi prostor u kojem će se odvijati nastava može biti dobrodošla promjena i jedan od načina

razbijanja dosade. Visokoškolske knjižnice, kao ona mjesta na visokoškolskim ustanovama koja imaju potrebne uvjete za povremeno odvijanje nastave, mogu ponuditi svoj prostor i za takve aktivnosti. Okruženi informacijskim izvorima i informacijskom tehnologijom koja se po potrebi može koristiti, u prostoru koji je toplo i ugodno namješten, one mogu postati mjesto koje podupire učenje, ali i mjesto na kojem se studenti osjećaju ugodno i opušteno (pridonosi lakšem učenju i otvara mjesto kreativnosti). Prostor je knjižnice zbog spomenute tehnologije i izvora informacija pogodan za kreativne oblike nastave, kao što su: istraživačka, problemska te projektna nastava, rad u paru, rad u skupinama te suradnički oblici učenja (Vrsaljko i Ivon 2009). Suradnički je oblik učenja studentima zanimljiv, smatraju ga poticajnim učenjem lišenim dosade. Na to ukazuju i rezultati ankete s temom suradničkog učenja u nastavi didaktike kojom se ispitala važnost suradništva i suradničkog učenja za studente. Oni donose vrlo entuzijastične i pohvalne spoznaje te mišljenja studenata o takvoj nastavi, koju nazivaju kreativnom. Studenti navode kako se tijekom nje javljaju osmijesi na licu, osjeća se ugodna klima, a nastava postaje istovremeno i zabavna i plodotvorna (Bognar 2006). Knjižnični prostor pogoduje takvom učenju, a ako je, k tome, taj prostor veći te ima uvjete za kružno sjedenje, sjedenje na kaučima, foteljama i sl., u njemu se može vrlo intimno i plodonosno provoditi i kreativno pripovijedanje te kreativni razgovor. Naime, u takvom prostoru koji je poticajan za međusobni razgovor studenta i učitelja koji potiče otvorena, divergentna pitanja (pitanja koja omogućuju veći broj odgovora), razgovor prestaje biti dosadan. Potiče se mašta, navodi na razmišljanje i traženje rješenja te zaključivanje. Metode kao što su: Oluja misli, zapisivanje misli, Delphi-metoda, izlet mašte, personifikacija (igranje uloga) i uvođenje glazbe, u stručnoj su literaturi često navođene kao metode povećanja kreativnosti u nastavi (Srića 2003, 72–73). Te se metode mogu primijeniti i u prostoru knjižnice, a mogu ih provoditi nastavnici tijekom nastave, ali i knjižničari tijekom knjižničnih edukacijskih radionica. Govoreći o kreativnosti i visokoškolskoj nastavi, trebamo biti svjesni kako su upravo učitelji i nastavnici oni ključni faktori koji će nastavom kakvu vode poticati ili pak ograničavati kreativnost (Kunac, 2015). T. Stanković-Janković, O. Bjelobrk Babić i M. Čaušević ističu kako se već godinama ističe važnost kreativnosti u odgojno obrazovnom procesu, ali kako to ostaje na razini napisanog. Smatraju da se u praksi ona jako malo razvija i potiče (Stanković-Janković, Bjelobrk Babić i Čaušević 2022). Dapače, zapamćivanje i analitičke vještine u nastavnoj

praksi često su nadređene kreativnosti, što je u suprotnosti s tendencijama i zahtjevima suvremenog društva i suvremene pedagogije (Sternberg 2003). Određeni postupci kao što su pretjerano autoritaran stav učitelja, nedostatak vremena za nove ideje i originalna rješenja, pretjerani naglasak na nastavnom programu i sl., također mogu sputati i onemogućiti kreativnost (Somolanji i Bognar 2008). Prema M. A. Runco, i negativne povratne informacije te pretjerano natjecanje i nerealistična očekivanja, pridonose njezinu sputavanju (Runco 1997). Svjesni da se nastavni plan i program mora poštovati, da studenti moraju steći osnovna znanja te da suvremenu visokoškolsku nastavu nerijetko prati problem nedostatka vremena, u visokoškolskim knjižnicama možemo barem ponuditi izlazak iz nastavne učioničke svakodnevice, drugačiji prostor koji motivira na nove ideje i nove metode, kako kod studenata, tako i kod profesora. Riječ je o prostoru koji potiče suradništvo te već samim time umanjuje negativne aspekte međusobnog natjecanja kod studenata, prostoru koji bi mogao biti poticajan za postizanje kreativnog potencijala na kojem počiva ljudski napredak i koji donosi radost. Takav, poticajan za kreativne oblike učenja, on može biti poticajan i za same nastavnike. Naime, budući da je ležerniji od učioničkog i pruža povremeni iskorak iz uobičajenog, nije nemoguće da u njemu donekle omekša i spomenuti pretjeran i nepotrebno autoritativan stav nastavnika, poveća se njegova potreba za kreativnošću i potaknu nove, kreativne ideje. Ako se zaista, istinski spozna važnost kreativnosti za napredak ljudskog društva, tada će i svi oni koji rade sa studentima u kontekstu odgojno-obrazovnog sustava, poticati i razvijati njihovu kreativnost te i sami težiti kreativnosti. Stvarat će i tražiti okruženja koja potiču kreativnost. Jedno od takvih okruženja svakako jesu i visokoškolske knjižnice.

4.2. *Kreativne aktivnosti visokoškolskih knjižnica*

Projekt „Sretan učenik u školskoj knjižnici“, predstavljen tijekom 13. samostalnog stručnog skupa „Školska knjižnica: moje sretno mjesto“, a u kojem su učenici snimili video zapise o knjižnici koju vole i koja za njih predstavlja mjesto mira, slobode i sreće (Purgar i Bando 2024), može nas potaknuti i zapitati o emocijama povezanim s visokoškolskim knjižnicama. Mogu li i one biti mjesta mira i sreće, mjesta opuštanja i dobrobit za lakše i bezbolnije savladavanje obrazovnih zadaća? Mogu li i trebaju li baš one biti visokoškolska mjesta kreativnosti? Prema D. Gašperšič, kreativno se razmišljanje pojavljuje samo kada smo u pravom (alfa) moždanom valu (riječ je o frekvenciji od 8-11,9 Hz). Takva se

vibracija pojavljuje tek kad smo sasvim opušteni, a oči su nam zatvorene. Opuštanje tijela, ali i duha i uma, preduvjet je kreativnosti i ako toga nema, kreativne ideje nisu moguće (Gašperšič 2022). Nastava, kako školska, tako i visokoškolska, opterećena je planom i programom, kao i ispitivanjima i ocjenjivanjem. Naravno, takva nastava ne može biti u potpunosti lišena stresa. Upravo iz tih razloga, određena znanja mogla bi se stjecati i na mjestima gdje se ona ne ocjenjuju, a jedno od glavnih takvih mjesta na visokoškolskim ustanovama jesu visokoškolske knjižnice. Kao što je već spomenuto, u njima se povremeno može izvoditi i visokoškolska nastava. Međutim, one ne samo da mogu omogućiti izlazak studenata i nastavnika iz učionice te tako nastavu učiniti zanimljivijom, već mogu i u vlastitoj organizaciji, kroz suradnju s nastavnicima ili samostalno, provoditi edukacije lišene ocjenjivanja i stresa. Također, mogu omogućiti stjecanje novih znanja i vještina kroz različita popularno-znanstvena i kulturna događanja (gostujuća predavanja, radionice i sl.), koja će, temeljena na kreativnosti njihovih izlagača, postati inspirativna i korisna za sve sudionike. Za početak je nužno privući korisnike u knjižnicu i predstaviti je kao modernu, pametnu i neophodnu visokoškolsku sastavnicu koja svojoj ustanovi ima što ponuditi i zna kako to učiniti. Kreativnost u visokoškolskim knjižnicama može početi već „od prve godine“ – očitujući se kroz kreativne metode upoznavanja bruoša s knjižnicom. Primjer jednog takvog upoznavanja donosi knjižnica Milner na Sveučilištu Illinois State (ISU). Naime, kroz program „Preview“ se studenti početnici svake godine tijekom ljeta (prije početka godine), upoznaju s kampusom. Jedne je godine tema programa „Preview“ bila putovanje. Željelo se istaknuti kako će i studenti „otputovati“ na fakultet i napustiti roditeljski dom. Da bi to putovanje bilo ljepše, zanimljivije i manje stresno, knjižnica se pretvorila u virtualni kruzer. Kruzer je imao šest paluba, a svaka je bila posvećena drugom predmetnom području. Kroz virtualne „putovnice“ studentima je naznačeno kako trebaju koristiti studentske iskaznice i što će sve moći pronaći na različitim katovima knjižnice (Brunsdale 2000). Ljubazno knjižnično osoblje te lijepo i kreativno uređen prostor, djelovat će privlačno, a njihova kreativnost može potaknuti pojavu novih i originalnih ideja i kod korisnika. Takvo okruženje može biti vrlo motivirajuće. Jedan od iznimno kreativnih i inspirativnih primjera uređenja knjižničkog prostora pruža knjižnica James B. Hunt Jr. na Državnom sveučilištu Sjeverne Karoline u Raleighu. Prilikom obnove knjižnice poseban je naglasak stavljen na ekološku osviještenost, uz istodobno iskazanu visoku razinu kreativnosti. Ne samo da je osiguralo

obilje prirodnog svjetla s pogledom na obližnje jezero, nego je korištenje staklene površine s uzorkom te fiksnog vanjskog aluminijskog sustava sjenila, pridonijelo učinkovitom smanjenju pregrijavanja interijera. Za upravljanje oborinskim vodama tu su kišni vrtovi i zeleni krovovi, koji zajedno pridonose smanjenju otjecanja i regulaciji temperature. Realizacija ovakvog projekta zahtijevala je, ne samo visoko stručno znanje, nego i zanos te jasnu viziju (American Library Association 2014). U suvremenim knjižnicama treba postojati svijest kako je znanje nužno za opstanak društva, ali i svijest kako tek obogaćeno kreativnim idejama ono može potaknuti njegov napredak. Svojim prostorom, opremom i knjižničarima koji će raditi na osobnoj kreativnosti, visokoškolske knjižnice mogu svjedočiti kreativnost i biti središte kreativnih ideja ustanove.

5. Nekoliko primjera dobre prakse (kreativnosti) hrvatskih visokoškolskih knjižnica

Za kreativnost se smatra da može biti prisutna ili izostajati u bilo kojem području ljudske djelatnosti. Posebno je izražena u domeni umjetnosti, gdje je snažno povezana s emocionalnim aspektom ljudskog iskustva. Događanja knjižničkog karaktera, osobito ona s umjetničkom temom, mogu djelovati kao tematska dopuna teorijskoj nastavi te potaknuti njezinu kreativnu nadogradnju. Takvi sadržaji potencijalno omogućuju intenzivniji emotivni angažman studenata u usporedbi s tradicionalnom nastavom, čime se povećava vjerojatnost poticanja njihove osobne kreativnosti. Osim što knjižnice organiziraju umjetnička događanja, one također mogu pridonijeti generiranju kreativnih ideja i sadržaja u disciplinama koje nisu primarno umjetničke. U slučaju da događanje ne raspolaže jasno definiranim tematskim okvirom, knjižnica zadobiva autonomiju u kreativnom izboru teme. Inspiraciju za izbor tema moguće je pronaći u popularnoj kulturi (npr. televizijske emisije, filmovi, glazba) ili regionalnim događanjima. Ako je tema događanja prethodno određena, potrebno je djelovati unutar zadanog okvira (Brunsdale, 2000).

U nastavku teksta prikazani su primjeri kreativne prakse nekoliko visokoškolskih knjižnica u Hrvatskoj:

- Knjižnica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Knjižnica je 21. ožujka 2023., u povodu „Svjetskog dana poezije“, započela projekt koji karakterizira prikupljanje poezije studenata i studentica Fakulteta. Objavljeno je više od 20 pjesnika i pjesnikinja te je izrađena digitalna pjesmarica kojom je objedinjeno njihovo stvaralaštvo. Na temelju interesa sudionika, knjižnica je organizirala događanje *Stand up poetry*, tijekom kojeg su autori čitali svoje pjesme pred publikom, čime je projekt dobio dodatnu dimenziju žive interakcije (Knjižnica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu). U trenutnom širem kontekstu smanjenog interesa za čitanje književnosti, ovakav projekt oživljavanja interesa za poeziju, predstavlja vrijednu, poticajnu i kreativnu inicijativu.

- Knjižnica Ekonomskog fakulteta u Osijeku

U svrhu približavanja korisnika knjižnici, kao i poticanja čitanja iz užitka, u knjižnici Ekonomskog fakulteta u Osijeku u povodu je Valentinova organiziran „slijepi spoj s knjigom“. Knjige su, u duhu dana zaljubljenih, bile omotane crvenim i smeđim papirom što je naišlo na lijep prijam kod korisnikâ te je takvo druženje rezultiralo većim povezivanjem korisnika i knjižnice. Sličan cilj postignut je i stvaranjem zbirke „*book face*“ fotografija. Kreiranjem takve, zanimljive zbirke fotografija, knjižnica je prestala biti samo mjesto za učenje te postala i mjesto zabave koje djeluje opuštajuće i poticajno. Ovakvim aktivnostima razvija se mašta, a knjige i časopisi dodatno populariziraju. Zanimljiv projekt knjižnica je organizirala i 2015. godine, kad je u njoj održana izložba „Humans of EFOS Library“ na kojoj su bile prikazane fotografije korisnika knjižnice (studenata, profesora, djelatnika). Fotografije su nastale u knjižnici te su u njoj i izložene zajedno s kratkim pričama fotografiranih korisnika. Pozadinski prostor knjižnice i lica ljudi koji je posjećuju izložena na ovim fotografijama, kao i činjenica da su fotografi bili knjižničari, primjer su lijepe simbioze knjižnice i njenih korisnika. Riječ je, dakle, o odnosu lišenu straha i napetosti u kojem se knjižnica prikazuje kao mjesto susreta. Jedan od zanimljivijih projekata osmišljen u ovoj knjižnici bio je i kreiranje mrežnih dokumenata korištenjem internetskih alata. Upotrebom Google dokumenata za kreiranje mrežnih dokumenata za upis korisnika, inovativno su se povezali klasični načini rada s mogućnostima koje u tom pogledu pruža Internet, a usluge su na ovaj način postale brže dostupne (Mihaljević et al. 2017, 190-198).

- Knjižnica Građevinskog i arhitektonskog fakulteta u Osijeku

Vrlo kreativno, i za druge knjižnice poticajno, bilo je uvođenje padajućeg izbornika pod naslovom „Kreativni projekti“ na mrežnoj stranici Knjižnice Građevinskog i arhitektonskog fakulteta u Osijeku (Građevinski i arhitektonski fakultet Osijek, GFOS). Taj izbornik predstavlja niz projekata koji se u knjižnici osmišljavaju i realiziraju iz godine u godinu. Tako doznajemo da je 2019. godine u povodu manifestacije „Noć knjige“, knjižnica organizirala crtanje stripa, a 2021. godine je s pomoću aplikacije MyAdvent nastao Adventski kalendar GRAFOS-a. Svaki dan tijekom Adventa klikom se na kalendar mogla pročitati određena zanimljivost. Popraćena videozapisom s YouTubea ili pak lijepom fotografijom, svaka je od njih bila obogaćena pozitivnom mišlju, kako i priliči adventskom duhu. Doznajemo kako je povodom „Mjeseca hrvatske knjige“ i prigodne teme za 2024. godinu: „Pričaj mi!“, knjižnica pripremila pedeset zanimljivih rokovnika u koje su korisnici zapisivali svoje priče (ideje) i da je, te iste godine, na „Svjetski dan urbanizma“, pozvala studente da uz knjižničnu izložbu „Kako zamišljate grad budućnosti?“ ispišu svoje vizije i ideje o izgledu gradova budućnosti, ističući pritom važnost korisnosti potrebama ljudi i zaštiti planeta (Knjižnica Građevinskog i arhitektonskog fakulteta u Osijeku).

- Sveučilišna knjižnica u Puli

Sveučilišna knjižnica u Puli posebnu pozornost posvećuje tradicijskoj i umjetničkoj glazbi Istre. Ona razvija tematske zbirke te organizira tematske izložbe poput: „Od slova do nota“, „B strana: glazba koja se ne vidi“ i dr. Uz izložbe, organizira i koncerte te niz drugih kulturnih i obrazovnih programa povezanih s glazbom (Debeljuh Giudici i Radetić 2025). Na potrebu motiviranja studenata za posjete koncertima i sličnim umjetničkim događajima, čime bi se upotpunila stečena teorijska znanja te izišlo iz okvira izvršavanja rigidnih akademskih obaveza, upućuju i nove strategije i pristupi visokoškolskoj nastavi. Time bi se izbjeglo čisto reproduciranje znanja o glazbi, bez emotivnog angažmana koji je za glazbu iznimno bitan i bez kojeg glazbe zapravo i nema (Stanković-Janković, Bjelobrck Babić i Čaušević 2022). Primjer Sveučilišne knjižnice u Puli, stoga je jedan od kreativnih primjera gdje se nastavna teorija upotpunjava i kroz praksu kreativno oživljava u samom području o kojem i govori – glazbi.

- Sveučilišna knjižnica u Zadru (od 2024. godine dio Znanstvene knjižnice Sveučilišta u Zadru)

U ogranku se Novi kampus Sveučilišne knjižnice u Zadru, od 2015. godine do danas, odvijao niz različitih kreativnih događanja za koja je katkad inicijativa dolazila od strane sveučilišnih odjela, a katkad su se organizirala na inicijativu samih knjižničara. Tako je npr. 2015. godine, u sklopu manifestacije „Zadar čita“ u organizaciji Sveučilišne knjižnice Sveučilišta u Zadru, održana izložba fotografija studentica Martine Vidaković i Zrinke Magazin pod nazivom „Cappuccino destinacije – virtualna putovanja naših profesora“. Uz fotografije profesora Sveučilišta u Zadru bio je priložen i kratak tekst o popularno-stručnim sadržajima koje profesori prate na društvenim mrežama (u slobodno vrijeme, uz kavu). Budući da se suvremene društvene mreže (*online* servisi i usluge) sve češće koriste u službi unaprjeđenja poučavanja, ova, inovativna izložba, bila je i u službi promocije kvalitetnih virtualnih sadržaja. Bila je, također, i u službi promocije same knjižnice, njene javne vidljivosti i privlačenja korisnika knjižnici (Sveučilište u Zadru, Podružnica Studentska knjižnica).

Zanimljiv primjer suradnje knjižničara i studenata dogodio se u istoj knjižnici u prosincu 2023. godine. Naime, na inicijativu knjižničara, studenti Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja te Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru sudjelovali su u scenskom čitanju božićnog igrokaza za djecu „Maslina i bor“. Igrokaz je prikazan pred školskom djecom koja su aktivno sudjelovala i tijekom igrokaza (onda kad je to igrokaz tražio), a i nakon njega (posuđujući scenske rekvizite, fotografirajući se sa studentima – glumcima i dr.). Studenti, motivirani isključivo ljubavlju prema djeci, ljubavlju prema književnosti za djecu, knjižnici te ponuđenoj aktivnosti, ovim su događanjem pokazali kako nisu lišeni „viših“ ciljeva te kako u njima postoji potreba za kreativnim izražavanjem (Antulov 2024). Zanimljivo knjižnično događanje, koje su inicirali knjižničari ove knjižnice, bila je i podrška manifestaciji „Mjesec hrvatske knjige“ 2024. Kroz događanje naslovljeno „Pričaj mi...: vile, vilenjaci, more i demoni u našoj knjižnici duboko skriveni“, dao se doprinos poznavanju usmene književnosti (legendi, predaja koje su se u knjižnici čitale i o kojima se govorilo), ali i poticanju čitanja književnih tekstova u slobodno vrijeme te samostalnom književnom stvaralaštvu studenata i knjižničara. Naime, studenti i knjižničari uključeni u događanje, motivirani književnim tekstovima sa spomenutom

tematikom, napisali su vlastite priče na prigodnu temu koje su tijekom večeri pročitane. Treba istaknuti kako je ovo događanje istovremeno poslužilo i kao primjer kreativnog poticanja informacijske pismenosti studenata. Naime, studenti su, na inicijativu i uz pomoć knjižničara, pretraživali knjižnične informacijske izvore o zadanoj temi. Priče i svjedočanstva sadržane u knjigama i člancima pronalazili su kako na policama, tako i u skrivenim izvorima dubokog sveučilišno-knjižničnog *weba* (Antulov, 2025).

Kreativni primjeri, navedeni u ovom radu, prikaz su tek nekoliko primjera dobre prakse na koje ukazuje stručna literatura i mrežne stranice hrvatskih visokoškolskih knjižnica. Uz ove primjere, postoji još cijeli niz sličnih primjera usmjerenih na usluge koje nadilaze tradicionalnu posudbu građe i usmjeravaju se na transformaciju knjižničnih uloga u suvremenom akademskom okruženju. Tako se npr. bibliometrijske usluge razvijene u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, a proširene i na ostale visokoškolske knjižnice, mogu smatrati inovativnim i kreativnim odgovorom na rastuće zahtjeve akademske zajednice za sustavnom analizom i vrjednovanjem znanstvene produkcije, a sve prisutnije „zeleno knjižničarstvo“ kojim se uvode osnovne ekološke prakse, poput razvrstavanja otpada i štednje materijala, pokazuje kako se kroz kreativan pristup osnažuje ekološka svijest (Mumelaš, Zečević i Klemar Bubić 2025).

Postojanje takvih primjera dokaz je da i visokoškolske knjižnice, bezobzira na svoju prividnu akademsku hladnoću, mogu biti vrlo tople i kreativne.

6. Zaključak

Kad je riječ o kreativnosti, ponajprije treba postojati svijest da se ona ne odnosi samo na područje umjetnosti (mada je se najčešće dovodi u vezu s njim), već na područje cjelokupnog ljudskog djelovanja. Također, treba osvijestiti i činjenicu da se kreativnost ne može razviti na neznanju, već da se najprije moraju usavršiti postojeća znanja i vještine. Naime, prije traženja svog kreativnog puta u nekom području, pojedinac treba upoznati postojeća znanja i viđenja. Tako je i s knjižnicama i knjižničarima. Postojeća se znanja trebaju čuvati, nova se trebaju stjecati, a na njima se potom mogu razvijati nove, originalne i zanimljive ideje i projekti koje nazivamo kreativnima. Ukoliko se prihvaća tvrdnja da kreativne ideje potiču napredak društva, tada je u kontekstu razvijanja vlastite struke od strateškog značaja identificirati i sustavno poticati takve ideje i u ustanovama kao što su visokoškolske knjižnice. Provedba kreativnih knjižničnih projekata, ključnih za

vidljivost suvremenih visokoškolskih knjižnica, zahtijeva osviještenost njihove svrhe te prepoznavanje njihove funkcije unutar akademskog sustava. U prošlosti se činjenica da ne ocjenjuju znanje studenata, tumačila kao slabost knjižnice, što je moglo umanjiti njezin značaj u usporedbi s akademskim nastavnim osobljem. Međutim, situacija se promijenila: knjižnice danas mogu koristiti poziciju oslobođenu pritiska ocjenjivanja kao svoju prednost. Visokoškolske knjižnice, danas, mogu djelovati kao „inkubatori inovacija“ – proaktivni prostori susreta oslobođeni napetosti, koji pružaju poticajno okruženje za učenje i kreativno izražavanje. Da bi se ostvario takav potencijal, ideje knjižničara inicijatora ne smiju biti ograničavane ili suzbijane. Naprotiv, potrebno ih je prepoznati, institucionalno podržati i sustavno poticati. Takvi će knjižničari svojim radom i izvještavanjem o njemu (npr. objavom rezultata na mrežnim stranicama te u stručnoj literaturi i publikacijama) motivirati i druge knjižničare na razvoj novih kreativnih koncepata, koji se potom mogu integrirati, ne samo u knjižničku praksu, već i u širu akademsku zajednicu. Kroz kreativna knjižnična događanja otvorenog tipa te završetkom studija i odlaskom svake studentske generacije, takve se ideje i potreba za novim kreativnim idejama, šire i izvan nje. Naime, budući da se kreativnost obično ne javlja u trenutku kad je pojedinac planira, već se pojavi kroz iznenadno rješenje u trenutku pojave „problema“ (želja za realizacijom ideje i sl.) (Srića 2003, 42), moguće je da sadašnja kreativnost jedne osobe (ustanove i dr.), postane poticatelj nečije buduće kreativnosti koja će se pojaviti u takvom nekom trenutku nadahnuća. Kreativna luč bacit će iskru i kreativni proces će se ovako ili onako nastaviti te će voditi k dobrobiti i napretku društva i zajednice.

Literatura

Amabile, T. M. i J. Pillemer. 2012. „Perspectives on the Social Psychology of Creativity.“ *Journal of Creative Behavior* 46, no. 1 : 3–15.

American Library Association. 2014. „The State of AMERICA'S LIBRARIES: A Report from the American Library Association 2014.“ *American Libraries, Digital Supplement*: 1-79.
https://americanlibrariesmagazine.org/wpcontent/uploads/2015/01/SOAL_2014_zmag.pdf

Antulov, Zorica. 2024. „Visokoškolska knjižnica u blagdanskom raspoloženju (igrokaz za djecu u Sveučilišnoj knjižnici u Zadru).“ *Kontekst [Elektronička građa] : časopis Knjižničarskog društva Varaždinske županije* 10 , no. 9: 53-54.
<https://library.foi.hr/dbook/cas.php?B=1&item=S01202&godina=2024&broj=00010&page=53>

Antulov, Zorica. 2025. „Poticanje čitanja književnih tekstova u visokoškolskim knjižnicama (uz primjer dobre prakse).“ *Napredak* 166, no. 1/2: 145-160. <https://doi.org/10.59549/n.166.1-2.9>

Arar, Ljiljana i Željko Rački. 2003. „Priroda kreativnosti.“ *Psihologijske teme* 12, no. 1: 3-22. <https://hrcak.srce.hr/12733>

Bognar, Ladislav. 2006. „Suradničko učenje u sveučilišnoj nastavi.“ *Život i škola* LII, no. 15-16: 7-16. <https://hrcak.srce.hr/25020>

Bognar Ladislav. 2012. „Kreativnost u nastavi.“ *Napredak: časopis za pedagoški teoriju i praksu* 153, no. 1: 9-20.

Brunsdale, Maureen. 2000. „From Mild to Wild: Strategies for Promoting Academic Libraries to Undergraduates.“ *Reference & User Services Quarterly* 39, no. 4: 331-335. <https://www.jstor.org/stable/pdf/20863836.pdf>

Carson, D. K. 1999. „The Importance of Creativity in Family Therapy: A Preliminary Consideration.“ *The Family Journal* 7, no. 4: 326-334. <https://doi.org/10.1177/1066480799074002>

Certo, Samuel C. i S. Travis Certo. 2009. *Moderni menadžment*. Zagreb: Mate.

Debeljuh Giudici, Ana i Karin Radetić. 2025. „Uloga sveučilišne knjižnice u Puli u očuvanju i promociji istarske glazbene baštine.“ *KNOWLEDGE – International Journal* 70, no. 5: 467-473. <https://ojs.ikm.mk/index.php/kij/article/view/7599/7315>

Dweck, Carol, Chi-yue Chiu i Ying-yi Hong. 2009. „Implicit theories and their role in judgment and reactions: A world from two perspectives.“ *Psychological Inquiry* 6, no. 4: 267-285. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0604_1

Gašperšič, Darja. 2022. „Poticanje kreativnosti na prirodoslovnom području.“ *Varaždinski učitelj* 5, no. 10: 217-225. <https://hrcak.srce.hr/278728>

Janson, Horst Woldemar i Anthony F. Janson. 2003. *Povijest umjetnosti*. Varaždin: Stanek.

Jauk, Emanuel, Mathias Benedek, Beate Dunst i Aljoscha C. Neubauer. 2013. „The relationship between intelligence and creativity: New support for the threshold hypothesis by means of empirical breakpoint detection.“ *Intelligence* 41: 212-221. <https://doi.org/10.1016/j.intell.2013.03.003>

Kragulj, Snježana. 2011. „Odgojno-obrazovna klima u sveučilišnoj nastavi.“ *Život i škola* LVII, no. 25: str. 35-59. <https://hrcak.srce.hr/71623>

Kunac, Sani. 2015. „Kreativnost i pedagogija.“ *Napredak* 156, no. 4: 423-446.

Lubart, Todd I. 1994. „Creativity.“ U *Thinking and Problem Solving*, urednik R. J. Sternberg, 289-332. New York: Academic Press.

Marević, Jozo. 2000. „Creare.“ U *Latinsko-hrvatski enciklopedijski rječnik*. Velika Gorica: Marka; Zagreb: Matica hrvatska.

Mihaljević, Jasminka, Martina Plaščak, Jasenka Pejaković i Danijela Benić. 2017. „Kreativnost knjižničara kao preduvjet novog pozicioniranja visokoškolske knjižnice.“ U *Knjižnice: kamo i kako dalje? : Knjižnične zbirke i usluge ; Knjižnice i istraživački podatci ; Pozicioniranje knjižnica i knjižničara : zbornik radova*, uredile Dina Mašina Delija i Kristina Kalanj, 185-200. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.

Mumelaš, Dolores, Ana Zečević i Blaženka Klemar Bubić. 2025. „Istraživanje posvećenosti hrvatskih visokoškolskih knjižnica zelenom knjižničarstvu.“ *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 68, no. 2: 57-84.

Pavitra, K. S., C. R. Chandrashekar i Partha Choudhury. 2007. „Creativity and mental health: A profile of writers and musicians.“ *Indian Journal of Psychiatry* 49, no. 1: 34 – 43.
DOI: 10.4103/0019-5545.31516

Perić, Branka. 2015. „Kreativnost u nastavi.“ *Život i škola* LXI, no. 1: 145-150.
<https://hrcak.srce.hr/152321>

Purgar, Marija i Irena Bando. 2024. „Školska knjižnica kao izvor sreće i znanja: postavljanje standardâ.“ *Knjižničarstvo* 28, no. 2: 115-130.
<https://hrcak.srce.hr/316716>

Runco, Mark A. 1997. „Is Every Child Gifted?“ *Roeper Review* 19, no. 4: 220-224.
<https://doi.org/10.1080/02783199709553833>

Runco, Mark A. 2004. „Creativity.“ *Annual Review of Psychology* 55, no. 1: 657-687.
<https://doi.org/10.1146/annurev.psych.55.090902.141502>

Somolanji, Ida i Ladislav Bognar. 2008. „Kreativnost u osnovnoškolskim uvjetima.“ *Život i škola* 54, no. 19: 87-94.

Srića, Velimir. 2003. *Kako postati pun ideja : menadžeri i kreativnost*. Zagreb: M.E.P. consult.

Stanković-Janković, Tanja, Ozrenka Bjelobrč Babić i Merima Čaušević. 2022. „Samoprocjena studenata učiteljskih studija o kreativnosti i emocijama u nastavi muzičke kulture.“ *Sinteza* 3, no. 1: 23-39.
<https://doi.org/10.7251/SIN2201002S>

Sternberg, Robert J. 2003. „Creative Thinking in the Classroom.“ *Scandinavian Journal of Educational Research* 47, no. 3: 325-337.
<https://doi.org/10.1080/00313830308595>

Sternberg, Robert J. 2012. „The Assessment of Creativity: An Investment-Based Approach.“ *Creativity Research Journal* 24, no. 1: 3-12. DOI:10.1080/10400419.2012.652925

Vrsaljko, Slavica i Katarina Ivon. 2009. „Poticanje kreativnosti u nastavi hrvatskoga jezika i književnosti.“ *Magistra Iaderina* 4, no. 4: 146-158.

Vukšić, Nikolina. 2020. „Kreativnost i mentalno zdravlje.“ *Psychē* 3, no. 1: 36-45.
<https://hrcak.srce.hr/267810>

Mrežne stranice:

Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu. n. d. Pristupljeno: 14. 6. 2025.

<https://knjiznica.ffzg.unizg.hr/2024/02/28/stand-up-poetry-vol-2/>

Knjižnica Građevinskog i arhitektonskog fakulteta u Osijeku. n. d. Pristupljeno: 14. 6. 2025.

<https://www.gfos.unios.hr/knjiznica>

Sveučilište u Zadru. n. d. „Podružnica Studentska knjižnica." Pristupljeno: 14. 6. 2025.

<https://sveucilisknjiznica.unizd.hr/obavijesti/view/izlozba-fotografija-cappuccino-destinacije>